

Tiramisu

THEATER ARSENAAL

Zelfgekozen dood als tragikomedie

Klaas Tindemans
Gezien op 13 november 2026
Theater Arsenaal, Mechelen

Een jonge schrijver, Louky van Eijkelenburg, twee doorwinterde actrices, Janne De Smet en Tania Van der Sanden en een ervaren regisseur, Ruud Gielens: die combinatie geeft vonken en speelt toch ook wat op veilig. Maar het verhaal is niet veilig. Het gaat over een vrouw, voorbij de middelbare leeftijd, die beslist te sterven. Geen zelfmoord, eerder langzaam uitdoven en conclusies trekken. Haar jongere zus wil haar tegenhouden, haar opnieuw sociaal laten zijn, maar wordt vooral mantelzorger. Ondanks een brutale, soms verbluffende speelsheid blijft het toch een brave geschiedenis, hoe ontroerend en hoe pijnlijk ook, soms. Men klopt iets te vaak op dezelfde nagel.

17 NOVEMBER 2026

De voorstelling die ik zag werd bijna een halfuur stilgelegd. Een vrouw in het publiek had het bewustzijn verloren. Door haar te lage bloeddruk kon ze de zaal niet meteen verlaten. Het was dus wachten op ambulanciers. In deze ‘Tiramisu’ van Louky van Eijkelenburg, die een tragikomedie heet te zijn, zorgt zo’n incident, achteraf toch, onvermijdelijk voor wat hilariteit. De vrouw kwam terug bij bewustzijn, werd de zaal uitgereden. Gevat vroeg Janne Desmet vroeg of er nog iemand van plan was flauw te vallen. Een nét toelaatbaar grapje. Tegelijk confronteerde dit ongelukkige toeval – het was vrijdag de dertiende– de thematiek van het stuk met een realiteit. Er brak geen paniek uit, maar overal was er bezorgdheid. De ambulance kon niet snel genoeg gebeld worden.

Zomaar dood

We doen alles voor het leven, het overleven, maar we hebben wel al een uur gekeken naar een personage, Celine, met een nadrukkelijke doodswens: “ik wil

dood", in zwarte letters op canvas geschilderd en opgehangen aan de enige wand in het decor. Een doodswens zonder grondig motief; het leek plots absurdisme, een plot à la Ionesco. Redelijk futiel dus, vergeleken met het kleine, maar zeer reële drama in de zaal. Onvermijdelijk heeft dit gebeuren invloed op de indruk die 'Tiramisu' op mij maakte. Een zeker voorbehoud is dus passend.

Relaties zijn mislukt, werk is routineus, onbetekenend, ware voldoening ontbreekt.

We zien een laminaatvloer en een wand in dezelfde materie, met in het midden een sofa, met rode overtrek. Dit is de leefkamer van Celine (Tania Van der Sanden), 62 jaar oud. Haar zus Marie, 50 jaar oud, arriveert. De champagne staat klaar, er valt iets te vieren. Celine krijgt de champagnefles moeilijk ontkurkt. Nerveus gelach. Ze onthult daarna het canvas met de doodswens. Marie is geschokt, maar Celine geeft amper uitleg, behalve "het leven, dat is niks voor mij". Therapie, pillen of cultureel verantwoorde vrijetijdsbesteding, het heeft niets opgeleverd. Relaties zijn mislukt, werk is routineus, onbetekenend, ware voldoening ontbreekt.

Scène na scène stelt Marie vast dat inpraten op Celine ook niet helpt, dat ze weer gaat drinken, verslonzen. En dus poetst Marie telkens weer de vloer en ruimt ze de rommel op. Objectief gezien valt het nochtans wel mee met die rommel en die vuiligheid. Marie brengt ook een goudvis mee. Celine laat die in een blender zwemmen. Ze verwijst daarmee naar 'Helena' (2000, Trapholt, Denemarken), een werk van de Chileens-Deense installatiekunstenaar Marco Evaristti. Het bestond uit tien blenders met siervissen. De bezoekers konden de blender aanzetten. Na twee dode vissen trok men de stekkers uit.

Celine hecht zich, verrassend genoeg, toch aan de goudvis, maar aan haar einddoel verandert dat niets. Marie kan het niet meer aanzien, of beter: ze kan het enkel nog als toeschouwer aanzien, met een zak wokkels, terwijl Celine minutenlang een verschrikkelijke paniekaanval krijgt (versterkt met scheurende free jazz). Maar dan gaat de vertelling kabbelen, Marie schikt zich in haar rol als mantelzorger, ze moedigt het miniemste teken van optimisme bij Celine aan, ze wil nog geloven in een goede afloop. Het mislukte etentje op kerstavond, hoewel mooi gesuggereerd met onbeantwoorde spraakberichten, is de scène teveel. We weten ondertussen, ten overvloede, dat zulke geënsceneerde gezelligheid Celine niet kan raken. De meegebrachte tiramisu (het Italiaanse dessert betekent letterlijk "trek mij omhoog") is niet besteed aan Celine.

"Loslaten"

Dat Marie daarna een betoog begint over 'loslaten', of over het uitpersen van sinaasappelen in de douche, helpt niet om door te dringen tot Celines doodsverlangen – gesteld dat dergelijk inzicht de bedoeling is van de makers. Het verhaal loopt niet af zoals Marie hoopte, en uitzicht op een ommekeer was er eigenlijk nooit. In de conclusie vindt het stuk wel weer de juiste toon. Een lijzige Celine telefoneert met Marie. We zien het levenslicht verdwijnen in de blik van Celine, op een lege sofa, zonder rode overtrek. Marie hoort enkel routineuze zinnetjes en reageert fundamenteel onverschillig. Dan trekt Celine een bontjas aan over haar ondergoed en wandelt weg, het duister in. Ik moest even denken aan Wolf, de broer van Lara Taveirne, die in een tunnel verdwijnt om daar dood te vriezen – zoals zij dat beschrijft in het verhaal dat simpelweg 'Wolf' heet. Dit pakt.

Het is niet enkel het incident met de vrouw die flauwviel, als brutale ‘reality check’, toevallig op een moment dat de vertelling slabakte, dat de impact van dit fictieve verhaal vermindert. Het zijn ook de onscherpe dialogen, die te vaak gewoon oppervlakkig klinken, ondanks de absurdistische injecties (de goudvis, de sinaasappelen…). Nergens komen de pogingen tot ‘nordic noir’ in de buurt van de agressie van Lars Norén of de lyriek van Jon Fosse. De familiegeschiedenis van belachelijk gemaakte neurodiversiteit of verzwegen zelfmoord is slechts een anekdotisch canvas, een uitvlucht voor Marie én Celine om het eigenlijke drama te minimaliseren én om niet dieper te moeten ingaan op Celines zielenpijn.

Veel valt er letterlijk niet op te poetsen, veel sporen laat Celine niet achter.

Dat de regie van Ruud Gielens uiterst proper is, en begrijpelijk respectvol tegenover tekst en spel, heeft ook als gevolg dat het gebrek aan scherpte zo flagrant duidelijk wordt. Het script van Louky van Eijkelenburg suggereert een ruimte die steeds meer degradeert, met rommel en voedselresten, maar deze scène blijft relatief opgeruimd. Eén keer kapt Celine een bak met afval leeg, die snel door Marie opgepoetst wordt. Nu moet de regie niet braaf regieaanwijzingen van de auteur volgen, integendeel zelfs, maar deze kraakheldere kamer, op wat verdwaalde wokkels na, helpt niet echt.

Gelukkig houden Janne Desmet en Tania Van der Sanden het geheel overeind. Op de momenten die er écht toe doen, gaan ze helemaal tot het gaatje: de paniekaanval, en de aanloop ervan, de eenzaamheid op Kerstavond, de laatste telefoon en het vertrek van Celine. Dan is er ofwel tempo, ofwel exces, ofwel blikken die een hol bewustzijn doen vermoeden, minutenlang. Celine kauwt de woorden, en je voelt de vieze smaak, het maagzuur.

Marie poetst alles op na het vertrek van Celine, een laatste keer, en zorgt ervoor dat je haar blik niet kan zien. Veel valt er letterlijk niet op te poetsen, veel sporen laat Celine niet achter. Niet dat we per se getuige moeten zijn van het zelfgekozen sterven ‘in het echt’, zoals in Milo Rau’s ‘Grief and Beauty’ of Alain Platels ‘Requiem pour L’. Maar als je weigert de familiale en/of relationele voorgeschiedenis uit de doeken te vertellen, en evenmin de traagheid van het doodgaan theatraal tastbaar te maken, dan moet je een alternatief vinden, en deze tragikomedie biedt dat te weinig. Behalve dus op die heel mooie momenten.